

Tisztelt Polgármester Úr!
Tisztelt Alkotmánybíró Úr!
Tisztelt Államtitkár Úr!
Tisztelt Elnök Úr!
Tisztelt Családtagok!
Tisztelt Meghívott Vendégek!

Egy olyan személyre emlékezünk ma és olyan személy emléktábláját avatjuk itt most fel, aki kivételes pályát járhatott be a magyar bírák sorában. Nárai Szabó Miklós, a magyar királyi Curia egykori legendás elnökének hosszú életútja és szakmai pályája Magyarország talán egyik legszebb korszakában, a reformkorban vette kezdetét. A pesti jogi kar elvégzése után az ügyvédi pályát választotta, majd a kancellárián kapott hivatalt. Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc leverése után azonban visszatért az ügyvédséghez. Az volt az egyik olyan jogász pályára, ahol a megszálló idegen hatalommal nem kényszerült közösséget vállalni, és mint oly sokan kortársai közül, ő is hazatért szülőföldjére, Vas vármegyébe.

A kiegyezést és a magyar szuverenitás helyreállítását követően bekapcsolódott a kormányzati munkába. Igazságügyi államtitkárként lehetősége nyílt a jog alkotásának előkészítésében is tevékeny szerepet vállalni. Hatalmas feladat volt, hiszen az idegen megszállás évtizede után teljesen újra kellett szabni és ki kellett alakítani az új modern polgári állam jogi életének meghatározó kereteit. Az Országbírói Értekezlet munkáját folytatva tovább kellett gondolni a bírósági rendszert, az állami ügyészséget, a közjegyzőséget, a polgári vármegyerendszert. A bírói hatalomról szóló 1869. évi IV. törvénycikket ma a hatályos joggal foglalkozó jogászok is ismerik, sőt arra, mint a történeti alkotmányunk vívmányára az Alkotmánybíróság mai gyakorlatában is hivatkozik.

Tisztelt Emlékezők!

Szabó Miklósnak elévülhetetlen érdeme van az olyan eljárásjogi elvek, mint a szóbeliség és nyilvánosság fennmaradásában, amelyeknek végig rendíthetetlen pártfogója maradt. Korábbi ügyvédi tapasztalata és később bírói hivatása is ennek megtartására intették. A kir. Curia másodelnökeként hangsúlyozta, hogy az ítélethozatal során komoly felelősség terheli a Curiát, hiszen az elé kerülő peres ügyekben „végérvényesen határoz”. Emellett a legfőbb bírói fórum legfontosabb feladata a jogegység helyreállítása és megóvása. Kiemelte, hogy a kúriai bírácoknak „nagy súlyt kell helyezniük” az egyes ítéletek indokolására. Az indokolásoknak „egyrészt világosaknak, szabatosaknak, könnyen érthetőeknek, másrészt a mai kor előhaladott jogtudományának színvonalán kell állaniuk, mert csak így fognak a jogkereső közönségnek megnyugtatóra és a szak-köröknek irányul szolgálhatni”. E szavak ma éppoly aktuálisak, mint akkor, Szabó Miklós idejében voltak.

Meggyőződése volt, hogy a Curia feladata a jogszolgáltatás, melynek fő és elengedhetetlen kelléke az alaposság és – amennyire ezzel összeegyeztethető – a gyorsaság is. Az igazságszolgáltatás céljának teljesen csak akkor felel meg, ha a jogkereső közönség „határozatainkat megnyugvással fogadja”. A peres felek bizalmának elnyeréséhez arra van szükség, hogy a Curia határozatait „az egyöntetűség” hassa át. Úgy vélte, hogy „az egyöntetűség”, a jogegység biztosítása elengedhetetlen a Curia méltósága és tekintélye szempontjából is. Ma sem lehet ez másképp. Akkor sem volt könnyű feladat, ma sem az.

Tisztelt Ünneplők!

Szabó Miklós curiai elnöksége idején épült fel Hauszmann Alajos tervei alapján az ország főterén álló Igazságügyi Palota. Ünnepélyes átadására a milleniumi ünnepek keretében, 1896. október 20-án került sor, de a Curia szeptember 1-jén már az új épületben tartotta Teljes Ülését. Legnagyobb bizakodásunk és reménységünk, hogy jövőre már a most megújuló Igazságügyi Palotában tarthatjuk meg mi is a Teljes Ülésünket, és hogy a Kúria elfoglalhatja az őt megillető, neki rendelt egykori méltó helyét.

Szabó Miklóst a *Vasárnapi Ujság* „a Deák Ferencz és Horvát Boldizsár iskolájából való jogászként” írta le, aki a mély és nagy terjedelmű jogtudományi készültséget számos olyan erkölcsi tulajdonsággal párosította, amelyek egyenesen predesztinálták a bírói pályára. „Komoly hazaszeretet fitogtatás nélkül, puritán becsületesség korlátolt ridegség nélkül, erős függetlenségérzet, humánus gondolkodás, a munka megbecsülése vezették fel a legmagasabb hivatali polczra, melyet magyar bíró elérhet s e tulajdonságok tették munkásságát a kúria elnöki méltóságában nagyjelentőségűvé.” A Budapesti Királyi Ítéltábla Szabó Miklósnak köszönhette gazdag jogi szakkönyvtárát, ahol nemcsak a hazai, hanem a nemzetközi jogi szakirodalom kiváló munkái is megtalálhatók voltak.

Most, amikor felavatjuk nárai Szabó Miklós, a kir. Curia egykori elnökének emléktábláját, ez alkalmat ad arra is, hogy elődeink előtt tisztelegve, számba vegyük, hogy a jelenkorban munkálkodó utódokra milyen örökséget hagyott bírói pályája, az igazságszolgáltatásban elért eredményei. Az emlékezés azonban nemcsak a múltra irányul, hanem tanulság az elődöktől, példa és iránymutatás a jövőre nézve. Szabó Miklós egész pályája során elhivatottan és elkötelezetten képviselte bírótársait is. Az emlékezés alkalmat ad arra, hogy kifejezzük tiszteletünket a múltnak, értékeljük jelenünket és ösztönzést adjunk a jövőnek.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!